

Altuğ ORTAKCI* 

KUTSALIN DOKUNULMAZLIĞI: KIRKLAR TÜRBEŞİ ANLATILARI	THE INVIOALABILITY OF THE SACRED: NARRATIVES OF THE KIRKLAR SHRINE
<p>ÖZET</p> <p>Bu çalışma, geleneksel toplumların kutsal kabul edilen mekânlarla kurdukları derin bağların bir örneği olarak Seyfe Köyü'ndeki Kırklar Türbesi etrafında gelişen halk anlatılarını incelemektedir. Anlatılarda, mekânlara ve nesnelere duyulan saygının korunmasına özen gösterildiği, toplumsal değerlerin aktarımını destekleyen yasaklara yer verildiği tespit edilmiş ve bu yasaklar aracılığıyla toplumda birtakım normatif davranış kalıpları geliştiği gözlemlenmiştir. Araştırmada, saha çalışması yoluyla derlenen anlatılar türlerine göre sınıflandırılmış ve Stith Thompson'un Motif İndeksi temel alınarak analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde, Kırklar Türbesi'ne dair anlatılardaki motiflerin evrensel temalarla paralellik gösterdiği ortaya konmuştur. Ayrıca, halk anlatılarında nesnelere kurulan bağın toplumsal normlar, inançlar ve değerler açısından önemi, William Bascom'un folklorun dört işlevine dair teorisi temel alınarak değerlendirilmiştir. Bu anlatıların kutsal olanla kurulan ilişkilerin toplumsal bellekte korunmasına katkı sunduğu ve toplumun manevi değerlerine yönelik saygıyı güçlendirdiği belirlenmiştir. Seyfe Köyü anlatılarında gözlemlenen kutsallığa duyulan saygının, benzer halk anlatılarında genel olarak toplumsal normları pekiştirdiği, kültürel sürekliliği desteklediği ve sosyal uyumu sağladığı anlaşılmaktadır. Çalışma, halk inançlarının kültürel ve manevi değerlerin korunmasındaki önemini ve mekânlarla kurulan bağın toplum genelinde inanca dayalı bir kimlik bilincini güçlendiren evrensel bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.</p> <p>Anahtar kelimeler: Seyfe Köyü, Halk inançları, Anlatı, Tür, Motif, İşlev</p>	<p>ABSTRACT</p> <p>This study examines folk narratives surrounding the Kırklar Shrine in Seyfe Village as an example of deep connections that traditional societies establish with sacred places. The narratives reveal a strong emphasis on respect for places and objects, along with prohibitions that support the transmission of societal values and foster normative behavior patterns within the community. Narratives collected through fieldwork were classified according to their types and analyzed using Stith Thompson's Motif Index. The analysis showed that the motifs related to the Kırklar Shrine align with universal themes. Additionally, the narratives' focus on objects and their significance for societal norms, beliefs, and values was evaluated based on William Bascom's theory of the four functions of folklore. The study concludes that these narratives contribute to the preservation of sacred relationships within social memory and reinforce respect for the community's spiritual values. The respect for sacredness observed in Seyfe Village narratives generally supports social norms, promotes cultural continuity, and ensures social cohesion in similar folk narratives. This work highlights the role of folk beliefs in preserving cultural and spiritual values and demonstrates how the bond with places holds a universal structure that reinforces faith-based identity awareness across society.</p> <p>Keywords: Seyfe Village, Folk Beliefs, Narrative, Type, Motif, Function</p>

* Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çorum/Türkiye. E-Posta: altugortakci@hitit.edu.tr/ Assist. Prof. Dr., Hitit University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Çorum/Turkey. E-Mail: altugortakci@hitit.edu.tr

Giriş

Geleneksel toplumların kutsal mekânlarla ve kutsal olanla kurdukları ilişkiyi güçlendiren efsane, menkıbe ve memorat türünde anlatılara sahip oldukları bilinir. Mekân, nesne veya olay etrafında şekillenen bu anlatılar, sadece kutsal olanla kurulan bağı ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumun inanç dünyasını derinleştirir. Efsaneler, toplumun ortak mitolojik ve inanca dayalı hafızasını beslerken, memoratlar bireylerin doğrudan deneyimlerine dayalı anlatılarıyla bu inançları pekiştirir. Hem anlatıcı hem de dinleyici tarafından gerçek ve yaşanmış olarak kabul edilen bu anlatılar, kutsal mekânların ve onlara atfedilen değerlerin korunmasında önemli bir rol oynar. Böylece, kutsallık atfedilen kişi, nesne ya da olaylar dokunulmazlık kazanır.

Ahmet Yaşar Ocak'ın tanımına göre, "Külte konu olabilecek bir nesne veya kişinin varlığı, bu nesne ya da kişiden zarar gelebileceğine dair inancın bulunması ve bu inanç sonucunda fayda sağlayabilecek, zararı uzaklaştırabilecek ziyaretler, adaklar, kurbanlar gibi uygulamaların varlığı" (2012, s. 113), kültürlerin temel unsurlarını oluşturur. Türk halk kültüründe İslamiyet öncesi inançların etkisi, özellikle türbeler ve halk inançları bağlamında günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Türk mitolojisinin önemli unsurları olan atalar ve ağaç kültü de bu inanışlarla harmanlanarak kutsal mekânlarla kurulan ilişkiye katkı sağlamaktadır. Bu tür yapılar, atalar ve ağaç kültürünün birlikteliğiyle ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, türbelerde yer alan ağaçların sadece türbeye atfedilen kutsallığın bir yansıması olmadığı, aynı zamanda halk inanışlarında atalara ve doğaya atfedilen kutsiyetin bir devamı olduğu anlaşılmaktadır.

Halk inançları ve türbeler bağlamında sözlü kültürde yaşayan anlatılar, her ne kadar türbelerde medfun kişiler (dede, baba, pir, eren, ermiş vb.) etrafında şekillense de, bu anlatıların ağaç kültürüyle güçlü bir bağ taşıdığı tespit edilmiştir. Halk inanışında bu ağaçlar, kutsallığın yansıması kabul edilmekte, hem mekânı kutsallaştırdığına hem de kutsal olanla bağları güçlendirdiğine inanılmaktadır. Bu nedenle, halk inançlarında bazen türbe ya da mezar gibi yapılar olmaksızın yalnızca orada bulunan ağacın kutsal kabul edildiği ve yöre halkı tarafından saygıyla karşılandığı görülmektedir. Bu saygı, aynı zamanda anlatıların ortaya çıkmasına vesile olmaktadır.

Bu çalışmada kullanılan veriler, saha araştırmasıyla sözlü kültür ortamından derlenmiştir. Saha araştırması yapılmadan önce, araştırma için Hitit Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 02 Aralık 2022 tarihli ve 2022-26 numaralı karar ile etik onay alınmıştır. Seyfe Köyü Kırklar Türbesi ve çevresindeki ağaçlara dair anlatılar, öncelikle efsane ve memorat türleri açısından değerlendirilmiş ve bu türlerden biri olabilecekleri tespit edilmiştir. İncelenen dokuz anlatı, ilgili tanımlar doğrultusunda sınıflandırılmış ve her bir anlatının efsane mi yoksa memorat mı olduğuna ilişkin sonuçlara varılmıştır. Sonraki aşamada ise anlatılar motif yönünden analiz edilmiştir.

Motif indeksi kullanılarak yapılan analizler sonucunda, her bir anlatının farklı motiflerle zenginleştiği tespit edilmiştir. Kırklar Türbesi'ne dair bu motifler, Stith Thompson'un motif kataloğu ile karşılaştırıldığında evrensel temalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yalnızca motifleri belirlemekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu motiflerin kutsal mekânla kurdukları işlevsel ilişkileri de incelemektir. Anlatılar, W. Bascom'un folklorun dört işlevine dair geliştirdiği teori temelinde yorumlanmış ve bu bağlamda kutsal mekânla bağı güçlendirme, inançları pekiştirme, sosyal uyumu destekleme ve toplumun kutsal olanla iletişimini sürdürme işlevleri üzerinden değerlendirilmiştir. Seyfe Köyü anlatılarında da bu işlevlerin, kutsal olanla ilişkilerin nasıl şekillendiği detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

1. Anlatıların Tür Tasnifi

Seyfe Köyü Kırklar Türbesi ile ilgili anlatılara, öncelikle efsane türü çerçevesinde ele almak mümkündür. Anlatıların motif ve işlev analizine geçmeden önce, halk edebiyatı türleri arasında hangi kategoriye girdiklerini belirlemek önem taşımaktadır. Efsaneler üzerine yapılan çalışmalar oldukça kapsamlıdır ve Sakaoğlu (1980), Seyidoğlu (2005) ve Alptekin (2012) gibi araştırmacıların tanımları, efsanelerin temel özelliklerine dair çeşitli çıkarımlar sunmaktadır. Saim Sakaoğlu'na göre efsaneler, kişi, yer ve olaylar hakkında anlatılır; inandırıcı özellik taşır ve genellikle doğaüstü unsurlar içerir. Ayrıca, belirli bir anlatı kuralı yoktur; kısa ve günlük dilde aktarılır (Sakaoğlu, 1980). Bilge Seyidoğlu ise efsanelerin, sözlü geleneğin ürünü olup, inanç temelli bir gerçekliğe dayandığını ve genellikle olağanüstülük ve kutsallık unsurları barındırdığını vurgular (Seyidoğlu, 2005, s. 14). Ali Berat Alptekin de efsaneleri, şahıs, yer ve olaylar hakkında anlatılan, halk arasında inandırıcı bulunan kısa ve sade hikâyeler olarak tanımlar. Alptekin'e göre efsaneler, tarihî ve dinî figürlerle ilişkilendirilmekle birlikte, millî ve evrensel motifler taşır (Alptekin, 2014, s. 16). Araştırmacıların efsane tanımları odağında, anlatıların, olağanüstü ve kutsal unsurları birleştirerek toplumsal inanç ve değerlerin aktarımında önemli bir işlev görmektedir. Anlatılar hem inandırıcılık hem de doğaüstü olaylarla şekillenen kısa hikâyeler olup, efsane türünün temel özelliklerini taşımaktadır. Ancak, bu anlatılarda memorat özelliklerinin de yer aldığını göz ardı etmemek gerekir.

Memoratlar, bireylerin olağanüstü tecrübelerini konu alan anlatılar olup, efsanelerle iç içe geçebilir. Özkul Çobanoğlu, konu ile ilgili çalışmasında Sydow'dan alıntı yaparak, "efsane ile ilişkili olarak ele alınan ancak 'karakteristik ve gelenek' bakımından uyuşmayan, tamamen kişisel bir deneyim hüviyetindeki materyalin ayrı bir kategori olduğunu" ve bu materyalin memorat olarak adlandırıldığını belirtir. Çobanoğlu'na göre memoratlar, anlatıcı ile dinleyici arasında birebir yaşanmış olağanüstü olayların anlatılmasıyla inandırıcılığı artıran bir türdür (Çobanoğlu, 2015, s. 25-27). Bu anlatılar, kişisel deneyimlerin toplumsal inançlarla birleştiği bir yapıya sahiptir. Gürol Pehlivan (2009), memorat ve efsane türleri arasındaki farkları birkaç ana başlıkta özetler: İnanç şiddeti açısından memoratlar daha inandırıcıdır, çünkü anlatıcı olayı bizzat yaşamış veya tanık olmuştur. Tecrübe açısından, memoratlar anlatıcının doğrudan yaşadığı ya da tanıdığı biri tarafından deneyimlenen olaylara dayanırken, efsanelerde kişiler belirsizdir ve olaylar daha uzak geçmişe dayanır. Zaman açısından ise, memoratlar daha yakın dönem olaylarını konu alırken, efsaneler belirsiz ve eski zamanlara ait olayları aktarır. Hallaç (2018) ise memoratı, kişisel bir tecrübeye dayanan, doğaüstü unsurlar içeren ve anlatıcı ile dinleyici arasında aktarılan nesir anlatıları olarak tanımlar. Bu anlatılarda, tecrübeyi yaşayan kişi bellidir ve anlatıcı, olayın bizzat tanığı ya da birinci elden dinleyicisidir.

Efsane ve memorat kavramlarına dair bu kısa açıklamaların ardından, Seyfe Köyü anlatılarını tür bağlamında şu şekilde tasnif etmek mümkündür: Anlatılar, efsane türüyle ilişkilidir. Çünkü olaylar, yerler ve kişiler olağanüstü unsurlar barındırmakta ve toplumsal inanç sistemiyle ilişkilendirilmektedir. Sakaoğlu, Seyidoğlu ve Alptekin'in efsanelerin özelliklerine dair yaptıkları tanımlamalar, Seyfe anlatılarındaki doğaüstü olayların kutsal mekânlarla olan bağlantısını açıklamaya yardımcı olmaktadır. Bu anlatılar, halk tarafından gerçekmiş gibi kabul edilen, inanç ve kutsallık unsurlarını birleştiren olaylardır. Ancak, bu anlatıların bir kısmı memorat özellikleri de göstermektedir. Çobanoğlu, Pehlivan ve Hallaç'ın açıklamalarından yola çıkarak, bazı anlatıların bireysel tecrübeleri ve birinci elden duyulan olayları içerdiğini söylemek mümkündür. Anlatıcının bizzat yaşadığı ya da tanık olduğu olayların merkezde olması, memorat türüne özgü

bir inandırıcılığı beraberinde getirir. Ayrıca, bu anlatıların zamansal olarak daha yakın dönemlerde geçmesi ve anlatıcının kişisel deneyimine dayanması, memorat türü içinde değerlendirilmesini mümkün kılar.

Seyfe Köyü Kırklar Türbesi'ne ait dokuz anlatıyı efsane ve memorat olarak ayırmak, her bir anlatının içeriğindeki unsurları ayrıntılı bir şekilde değerlendirerek mümkündür. Bu ayırım, Pehlivan'ın (2009) işaret ettiği tecrübenin öznelliği, zamansallık ve inanç şiddeti gibi kriterler göz önünde bulundurularak yapılabilir. Tecrübenin doğrudan yaşanmış ya da anlatıcıya yakın kişiler tarafından aktarılmış olması, anlatının memorat türüne yakınlığını gösterirken, olayların belirsiz zaman dilimlerinde geçmiş ve toplumsal hafızada yer etmiş olması, anlatının efsane özellikleri taşıdığını ortaya koyar. Örneğin, Hasan Amca'nın rüyasında türbeden aldığı odunları geri götürmesi gerektiğini öğrenmesi ve Ali Dayı'nın türbeden aldığı ağaçla koyunlara vurduğunda koyunların ölmesi gibi kişisel tecrübeler, doğrudan birer memorat olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, "İbrik" lakaplı kişinin yıldırım çarpması ve çocuğun kurtulması gibi olaylar da memorat özellikleri taşır. Aynı şekilde, türbe toprağının sınırlarına müdahale eden kişinin doğaüstü bir bebek görmesi ve türbeden sopa kesen bir köylünün taşlanarak uyarılması da kişisel deneyimlere dayandığı için memorattır. Buna karşılık, "Kozlu Köyü'nden bir adam" ve "bir köylü" gibi belirsiz kişiler üzerinden anlatılan olaylar, zaman ve tecrübe açısından netlik taşımadığından efsane olarak değerlendirilir. Özellikle, kutsal alan dışına dal çıkarılamaması ve meşe ağacı yükleyip traktörün devrilmesi gibi anlatılar, toplumsal inançların genel kabul görmüş örnekleri olup efsane niteliğindedir.

Tablo 1: Anlatıların Tür Tasnifi

<i>Memoratlar</i>	<i>Efsaneler</i>
Anlatı 1: Hasan'ın Kara Ağaç Getirmesi ve Rüyada Uyarılması	Anlatı 3: Kozlu Köyü'nden Adamın Ağaç Kesmesi ve Yıldırım Çarpması
Anlatı 2: Ali Dayı'nın Değnek Yapması ve Koyunların Ölmesi	Anlatı 5: Bir Köylünün Bal Çalması ve Arıların Sokması
Anlatı 4: İbrik Lakaplı Adamın Yıldırım Çarpması ve Çocuğun Kurtulması	Anlatı 6: Meşe Ağacı Yükleyip Traktörün Devrilmesi
Anlatı 7: Dedenin Kırklar Türbesi'ne Müdahalesi ve Doğaüstü Bebek Görmesi	Anlatı 9: Kutsal Alan Dışına Dal Çıkarılamaması
Anlatı 8: Sopa Kesilmesi ve Taşlanarak Uyarılma	

2. Anlatıların Motif İndeks Üzerinden Analizi

Motif kavramı, sosyal bilimler bağlamında geniş bir kullanım alanına sahiptir. Özellikle halkbilimi, sözlü edebiyat, müzik, resim, heykel, sinema, tiyatro, sanat tarihi ve arkeoloji gibi disiplinlerde farklı anlamlar kazanan motif, eserin ya da anlatının tematik ve yapısal bütünlüğüne katkı sağlayan temel bir öge olarak öne çıkar. Farklı alanlarda farklı şekillerde tanımlanmasına rağmen, motifler genellikle sanatın çeşitli dallarında sanatçının eserini üretme veya yaratma sürecinde belirleyici bir işlev görür. Bu işlevi sayesinde motifler, eserin içsel yapısını güçlendirir ve izleyiciye, okuyucuya ya da dinleyiciye kendilerini hemen fark ettirir. Stith Thompson, Max Lüthi, Vladimir Propp, Saim Sakaoğlu ve İbrayev gibi araştırmacılar, motifin yapısal ve işlevsel boyutlarını derinlemesine incelemiş ve halk anlatılarındaki temel motiflerin nasıl işlediği üzerine farklı perspektifler sunmuşlardır (Karagöz, 2019, s. 76).

Stith Thompson (1946, s. 415-416), masal araştırmaları için önemli bir kaynak olan *The Folktale* adlı eserinde motifin nasıl tanımlanması gerektiğini şu şekilde açıklar: Motif, bir masalda geleneği devam ettirme gücüne sahip en küçük unsurdur. Bu gücü kazanabilmesi için sıra dışı ve dikkat çekici bir özelliğe sahip olmalıdır. Motif kavramını ilk inceleyenlerden biri olan Arthur Christensen (akt. Sakaoğlu, 1980, s. 24), motifleri, canlılıklarıyla dinleyiciyi etkileyen, tarifi zor bir psikolojik yasaya göre onları avuç içine alabilen ve ilkel düşünce dizilerinden yeni bileşimlere dönüşebilen unsurlar olarak tanımlar. Max Lüthi ise, motifin hikâye anlatımının en küçük birimi olduğunu ve bu birimin gelenekte korunma gücüne sahip olduğunu vurgular (Gümüş, 2015, s. 33). Halk anlatılarının en küçük birimi, yapı unsuru olan motiflerin, toplumların kültürel değerlerini, inanç sistemlerini ve sosyal kurallarını aktaran önemli araçlar olduğu söylenebilir. Motiflerin indekslenmesi ve sınıflandırılması, bu anlatıların kültürler arası benzerliklerini ortaya koymanın yanı sıra yerel halkın dünyaya bakış açısını anlamaya da olanak sağlar.

Karagöz'ün ifade ettiği üzere, anlatılardaki motif temelli çalışmalarında Stith Thompson'ın (1966) *Motif-Index of Folk-Literature* adlı eserini temel alır. MIFL olarak bilinen bu eser, masallar, mitler, fabllar ve halk hikâyelerindeki anlatı öğelerini tematik olarak sınıflandırır. Altı ciltten oluşan bu çalışma, araştırmacılara anlatılarda geçen motifleri belirlemek için tematik kodlar sunar. Ayrıca, bu indeks, araştırmacıların yeni keşfettikleri motifleri ilgili kategorilere ekleyerek bilimsel literatüre katkı yapmalarına da olanak tanır (2019, s. 77). Motif-index temelli analiz yöntemiyle geçmişten günümüze birçok çalışma yapıldığı görülmektedir. Halk anlatılarının hemen hemen tamamına yönelik çalışma örneklerine rastlamak mümkündür. Son yıllarda yapılan çalışmalara örnek olarak Akçam (2023), Yalçınkaya (2019) ve Özcan & Erdik (2021) gösterilebilir. Önceki araştırmaların bulguları, halk anlatılarında motiflerin nasıl kullanıldığını ve yorumlandığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, araştırmanın bu bölümünde Seyfe Köyü Kırklar Türbesi'ne ait sahadan derlenen dokuz anlatı, motif-index bağlamında analiz edilecektir.

2.1 Anlatıların Çözümlemesi

Çalışmanın bu bölümünde Seyfe Köyü'nden derlenen anlatılar içerdikleri motifler bağlamında ele alınmıştır ve halk anlatılarında kutsal alanlara ve nesnelere yönelik tabu (yasak) ve ceza temalarının halk inançlarındaki yeri incelenmiştir. Analizde, Stith Thompson'ın *Motif Index of Folk-Literature* adlı eserindeki C ve Q motif gruplarından faydalanılmıştır. Bu motif grupları, halk anlatılarında kutsal değerler ile birey arasındaki ilişkileri yasak ve cezalandırma motifleri bağlamında incelemek için önemli bir araçtır.

C motif grubu olan "Tabu (Yasak)" başlığı, halk anlatılarında kutsal kabul edilen alan ve nesnelere yönelik dokunulmazlık anlayışını ortaya çıkarma açısından değerli veriler sunar. Bu grupta kutsal alanları ihlal girişimleri, toplumun kutsal değerlere karşı saygısızlığı sürdürmesi adına güçlü tabular olarak ele alınır ve bu tabular halk anlatılarında doğauştı cezalar yoluyla pekiştirilir.

Q motif grubu "Ödül ve Cezalar" başlığında ise kutsal alanları ihlal eden bireylere yönelik doğauştı cezalar incelenebilir. Bu motif grubu, anlatılar bağlamında, kutsal mekânlara saygısızlık edenlerin yıldırım çarpması, hayvanların saldırısına uğrama veya mülkiyet kaybı gibi sonuçlarla karşılaşması üzerine kurulu anlatıları kapsar. Bu cezalar, kutsal alanların doğauştı güçlerce korunduğu inancını desteklerken toplumsal normları güçlendiren caydırıcı bir işlev üstlenir.

2.1.1. Motif Grubu C: Tabu (Yasak)'a göre Anlatıların Analizi

Sahadan derlenen anlatılardan yola çıkarak halk inançlarında kutsal alanlara ve nesnelere yönelik tabuların işlev ve anlamını derinlemesine ele alınabilir. Bu motiflerin içeriği ve işlevleri, toplumun manevi değerlerinin korunmasına yönelik bir dizi sembolik yasak ve ceza mekanizmasını ortaya koymaktadır. Çalışmada incelenen motifler, halkın kutsal alanlar ve nesnelere gösterdiği saygının kültürel ve toplumsal bir gereklilik olarak nasıl benimsendiğini gözler önüne sermektedir.

Öncelikle, kutsal kabul edilen alan ve nesnelere dokunulmazlığı, anlatılarda belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. C500 (Tabu: Dokunma) ve C510 (Tabu: Ağaçlara (bitkilere) dokunmak) gibi motifler, bireylerin belirli alanlara veya nesnelere özel bir saygı göstermesi gerektiğini işaret eder. Türbeden alınan odun, dal ya da ağaç gibi kutsal nesnelere dokunma yasağı, toplumun bu değerlerin manevi bütünlüğünü korumasını sağlar. Kutsal alanlar, halk inançlarında koruma altındaki sınırlar olarak tanımlanır ve bu alanlara yapılan müdahaleler önemli bir ihlal olarak görülür. Toplum, bu alanlara yönelik saygı aracılığıyla manevi değerlerin sürekliliğini sağlar.

Tabu ihlallerine yönelik cezalandırma temaları dikkat çekicidir. C920 (Yasağı Çiğnemenin Cezası: Ölüm), C930 (Yasağı çiğnemenin cezası: Servet kaybı) ve C984.5 (C984.5. Yasağı çiğnemenin cezası: Yıkıcı bir yıldırım düşer) gibi motifler, kutsal yasakların çiğnenmesinin sonuçlarını ölüm, yıldırım çarpması ya da maddi kayıpla ifade edilir. Bu tür cezalandırmalar, toplum içinde güçlü bir caydırıcılık işlevi görür ve bireylere toplumun kutsal değerlerini koruma sorumluluğunu hatırlatır. Halk inançlarında, ihlal eden bireyin doğrudan uyarılması ya da arkasından taşlanarak uyarılması gibi motifler, toplumun bu değerlere saygı göstermeyen bireyleri cezalandırmada sembolik olarak doğüstü güçleri devreye soktuğunu ortaya koyar.

Anlatılar aynı zamanda doğüstü güçlerin kutsal alanları koruyucu bir işlev üstlendiğini vurgular. Doğüstü güçler tarafından verilen cezalar veya uyarılar, örneğin yıldırım çarpması veya kutsal bir varlık tarafından uyarılma gibi motifler, kutsal alanların ihlal edilmesi durumunda bu alanları koruma görevini üstlenir. Bu motiflerde, doğüstü güçler kutsal alanlarda düzenin korunmasını sağlarken bireylerin bu alanlara saygı göstermesi gerektiğine dair kolektif bir bilinç oluşmasına katkı sağlar. Böylece, halk inançlarında kutsal kabul edilen alanların korunması için doğüstü güçlerin devrede olduğuna dair bir inanç güçlenir.

C43.2 - Ağaç ruhlarını gücendirmemek için bazı ağaçları kesmemek

- Anlatı 1: Hasan Amca, türbeden aldığı karaağacı rüyasında uyarı olarak geri götürür.
- Anlatı 3: Kutsal türbeden ağaç kesen kişi yıldırım çarpmasıyla ölür.
- Anlatı 4: İbrik lakaplı kişi kutsal ağaçları kesince yıldırım çarpması sonucu hayatını kaybeder.
- Anlatı 8: Türbeden sopa kesen kişi, arkasından taşlanarak uyarılır.

C51.2.2 - Kutsal ağaç veya koruları kesme tabusu

- Anlatı 6: Türbeden meşe ağaçlarını alıp eve götüren kişi, traktör kazasında hayatını kaybeder.

C500: Tabu: Dokunma (Genel)

- Anlatı 1: Hasan Amca, kutsal kabul edilen karaağacı türbeden alır; rüyasında aldığı uyarı üzerine geri götürür.
- Anlatı 2: Ali Dayı, kutsal ağaçtan yaptığı değnekle koyunlarına vurduğunda koyunlar ölür.
- Anlatı 3: Kozlu köyünden bir kişi, türbeden kutsal bir ağaç keser ve yıldırım çarpması sonucu ölür.
- Anlatı 4: İbrik lakaplı kişi kutsal ağaçlardan birini keser, yıldırım çarpmasıyla ölür.
- Anlatı 5: Türbenin yanındaki ağaçta bulunan arı kovanından bal çalan bir kişi, arıların saldırısına uğrayarak ölür.
- Anlatı 6: Türbeden aldığı meşe ağaçlarını eve götüren kişi traktör kazasında ölür.
- Anlatı 7: Dede, kutsal türbe toprağına müdahale ederken doğaüstü bir bebek görerek uyarılır.
- Anlatı 8: Türbeden sopa kesen kişi, arkasından taşlanarak uyarılır.

C510: Tabu: Ağaca (Bitkiye) Dokunma

- Anlatı 1: Hasan Amca, kutsal kabul edilen karaağacı türbeden alır ve rüyasında aldığı uyarıyla geri götürür.
- Anlatı 2: Ali Dayı, kutsal karaağaçtan dal keser, değnek olarak kullanır ve koyunlar ölür.
- Anlatı 3: Kozlu köyünden biri, kutsal türbede ağaç kesip yıldırım çarpması sonucu ölür.
- Anlatı 4: İbrik lakaplı kişi kutsal ağaç keser, yıldırım çarpmasıyla ölür.
- Anlatı 6: Türbeden aldığı meşe ağaçlarını eve götüren kişi, traktör kazasında ölür.
- Anlatı 8: Türbeden sopa kesen kişi, arkasından taşlanarak uyarılır.

C513: Tabu: Dal Kırmak

- Anlatı 8: Türbeden bir dal kesip eve götürmeye çalışan kişi, arkasından taşlanarak uyarılır.

C518: Tabu: Ağaç Kesmek

- Anlatı 3: Kutsal türbeden ağaç kesen kişi, yıldırım çarpması sonucu ölür.
- Anlatı 4: İbrik lakaplı kişi kutsal ağaçları kesince yıldırım çarpması sonucu ölür.

C520: Tabu: Yere (Toprağı) Dokunma

- Anlatı 7: Dede, Kırklar Türbesi'nin toprağını sürerken kutsal alana müdahale ettiği için doğaüstü bir bebek tarafından uyarılır.

C530: Tabu: Çeşitli Dokunma Tabuları

- Anlatı 8: Türbeden sopa kesen kişi, kutsal alan içerisinde bir nesneye izinsiz dokunduğu için arkasından taşlanarak uyarılır.

C920: Tabuyu Çiğnemenin Cezası: Ölüm

- Anlatı 2: Ali Dayı, kutsal değnekle koyunlarına vurur ve koyunlar ölür.
- Anlatı 3: Kutsal türbeden ağaç kesen kişi, yıldırım çarpması sonucu ölür.

- Anlatı 4: Kutsal ağaçları kesen kişi yıldırım çarpması sonucu ölür.
- Anlatı 6: Türbeden aldığı meşe ağaçlarını eve götüreren kişi, traktör kazasında ölür.

C921: Yasağı Çiğnemenin Hemen Sonuçlanan Cezası: Ölüm

• Anlatı 5: Türbenin yanındaki ağaçta bulunan arı kovanından bal çalan bir kişi, arıların saldırısına uğrayarak ölür.

C930: Tabuyu Çiğnemenin Cezası: Servet Kaybı

• Anlatı 6: Türbeden aldığı meşe ağaçlarını eve götürmek isteyen kişi traktör kazasında hayatını kaybeder, maddi kayıp yaşar.

C984.5: Yasağı Çiğnemenin Cezası: Yıldırım Çarpması

- Anlatı 3: Kutsal bir ağaç kesen kişi yıldırım çarpması sonucu ölür.
- Anlatı 4: İbrik lakaplı kişi kutsal ağaçları kestiği için yıldırım çarpması sonucu ölür.

Anlatılarda bu motiflerin varlığı, toplum içinde bir düzen sağlama amacı taşır. Toplum, kutsal nesnelere ve alanlara saygısızlığın birey ve topluluk üzerinde olumsuz etkileri olduğuna inanır. Yasaklar sadece bireyin değil, topluluğun tamamının yararına olan düzeni korumayı hedefler. Kutsal olanla ilgili bu yasaklar ve cezalar, toplumsal normları desteklerken bireylerin kutsal alanlara karşı temkinli bir tutum benimsemesine olanak tanır.

Sonuç olarak, halk anlatılarında yer alan bu motifler, halkın kutsal değerlerini korumak amacıyla nasıl bir toplumsal ve manevi düzen sağlandığını gösterir. Halk, kutsal alanlara dokunma yasaklarının ihlali durumunda bireysel ve toplumsal sonuçlarla karşılaşacağına inanır. Böylece, kutsal nesne ve alanlara yönelik tabular aracılığıyla halkın kutsal değerlerini ve toplumsal yapıyı koruma güdüsü desteklenir. Bu değerlerin korunması, kolektif bilinçle birlikte bireylerin bu sınırları aşmama yönünde uyarılmalarını sağlar ve kutsal alanlarla ilgili sınırların aşılmasının doğaüstü sonuçlar doğurabileceği inancını güçlendirir.

2.1.2. Motif Grubu Q: Ödüller ve Cezalara Göre Anlatıların Analizi

Kutsal alanlar, halk arasında toplumun manevi değerlerini koruyarak geleceğe aktarma işlevleri vardır. Kutsal yerlerin farklı biçimlerde ihlali ve cezalandırılması motifinde olduğu gibi, kutsal mekânlardan izinsiz bir nesne almak veya bu alanlara saygısızlık etmek, yalnızca bireye değil, toplumun manevi düzenine de zarar verme riski taşır. Bu alanlar, kutsal olarak kabul edilmekte ve doğaüstü güçler tarafından korunduğuna inanılmaktadır; bu sebeple, bu alanlardan bir şey almak veya dokunulmaz sınırları ihlal etmek, kutsal mekâna karşı bir saygısızlık olarak görülür ve ciddi sonuçlara yol açar. Örneğin, yıldırım ile cezalandırılma motifinde, kutsal ağaçları izinsiz kesenlerin yıldırım çarpması ile ölümle cezalandırılması, kutsal alana yapılan müdahalenin ağır sonuçları olduğunu simgeler. Bu tür anlatılar, toplum üyelerine kutsal alanların dokunulmaz olduğunu hatırlatarak kutsal değerlerin korunmasını sağlar.

Kutsal mekânların korunması yalnızca manevi değil, aynı zamanda doğaüstü bir caydırıcılık işlevi de taşır. Hayvanlar yoluyla cezalandırılma motifinde, kutsal mekânların sınırlarını aşan kişilerin hayvanlar aracılığıyla cezalandırıldığı anlatılır. Örneğin, türbenin yanındaki ağaçta bulunan balı çalan kişiye arıların saldırarak onu öldürmesi, bu mekânların doğaüstü bir güce sahip koruyucuları olduğuna dair inancı güçlendirir. Bu durum, kutsal alanları ihlal edenlerin yalnızca

fiziksel değil, doğaüstü bir bedel ödeyeceğine dair bir uyarıdır ve bu inanç halk arasında toplumsal normların güçlenmesine katkıda bulunur.

Kutsal mekânlarla ilişkili ihlallerde yer alan mucizevi cezalar da halk inançlarında kutsal olanın gücünü koruma ve savunma işlevi görür. Mucizevi ölüm, yıldırım veya yanma cezaları gibi motifler, kutsal alanların ihlal edilmesi durumunda cezanın doğaüstü bir olayla gerçekleşeceğine işaret eder. Anlatılarda kutsal sınırları ihlal eden bir kişinin yıldırım çarpması ve böylelikle cezalandırılması toplumda kutsal olanla ilgili sınırların aşılmaması gerektiğini vurgular. Halk arasında bu tür mucizevi cezalar, bireylere kutsal alanlara ve nesnelere saygı gösterme yükümlülüğü hissettirir. Kutsal alanlardan alınan nesnelere farklı biçimlerde korunacağını kabul edilmesi ise toplumda bu alanlara yönelik saygının bir parçası olarak yer alır. Yalnızca kutsal alanda kullanılması gerektiği veya dışarı çıkarıldığında kötü sonuçlar doğuracağı inancı, bu alanların sınırlarının ihlal edilmemesi gerektiğini hatırlatır. Örneğin, türbeye ait bir odunun yalnızca türbe sınırlarında yakılabileceği ve dışarı çıkarılmasının uğursuzluk getireceği inancı, kutsal alan sınırlarının koruma altına alınmasına yönelik güçlü bir uyarıdır.

Q200: Cezalandırılan Davranışlar

- Anlatı 2: Türbeden alınan değnekle koyunlara vurulması sonucunda koyunların ölmesi.

Q222: Kutsal Mekânların Kirletilmesi ile ilişki olarak; Q551.8.2: Kutsal Yerlerin İhlali Sonucu Deformasyon Cezası

- Anlatı 1: Hasan Amca, kutsal yerden izinsiz aldığı odunları rüyasında uyarı aldıktan sonra geri götürür, deformasyon cezasından kaçınır.

Q281: Nankörlük Cezalandırılır

- Anlatı 5: Türbeden bal çalan adamın arıların saldırısıyla öldürülmesi.

Q550: Mucizevi Cezalar

- Anlatı 3 ve Anlatı 4: Kutsal alana saygısızlık edenlerin mucizevi bir şekilde yıldırım çarpması ile cezalandırılması.

Q551.8: Kutsal Yerlerin İhlali ve Cezalandırılma

- Anlatı 1: Hasan Amca'nın, Kırklar Türbesi'nden odun alıp evine götürdükten sonra rüyasında oğlunun hayatının tehlikeye girdiğini görür ve odunları geri götürür.

Q551.9: Mucizevi Yanma Cezası ve Q552.13: Gökyüzünden Gelen Ateş Cezası

- Anlatı 3 ve Anlatı 4: Gökyüzünden gelen ateş veya yıldırım, kutsal alan ihlalcilerine yönelik cezalandırma aracı olarak kullanılır.

Q552.1: Şimşekle (Yıldırım) ölüm cezası, genellikle adaletsizlik veya kutsal değerlere saygısızlık için uygulanır

- Anlatı 3: Kozlu Köyü'nden biri Kırklar Türbesi'nden ağaç keser ve yıldırım çarpması sonucu ölür.

Q552.11: Korkunç bir varlıkla karşılaşmak, cezalandırma olarak görülür

- Anlatı 7: Türbenin sınırını genişletmeye çalışan kişi, doğaüstü bir bebek görüp durur.

Q557: Hayvanlar Yoluyla Cezalandırma

- Anlatı 5: Türbede kutsal kabul edilen balı çaldığında arılar ona saldırarak öldürür.

Q580: Suç ile Uyumlu Ceza

- Anlatı 9: Türbedeki odunların yalnızca türbede kullanılabilmesi ve dışarı çıkarıldığında cezalandırılması.

Bu motifler, halk inançlarında kutsal mekânların korunmasını sağlamak amacıyla işlenen ihlallerin, doğaüstü veya sembolik cezalandırmalarla karşılık bulduğunu gösterir. Her bir anlatı, toplumun manevi değerlerine yönelik saygıyı destekleyen güçlü temsillerle kutsal alanların dokunulmazlığına vurgu yapar. Bu inanç sisteminin temelinde, kutsal alanların ve bu alanlarla özdeşleşen nesnelere dokunulmaz olduğuna dair kolektif hafıza yer alır.

Anlatılarda kutsal alanları ihlal edenlerin cezalandırılması, suç ve ceza uyumunun bir yansımasıdır. Bu alana yapılan saygısızlık, suça uygun bir cezalandırma anlayışı ile karşılık bulur. Anlatılar, kutsal alanlara saygı göstermeyenlerin adil bir şekilde cezalandırılacağını simgeler ve halk arasında bu saygıyı sürdürme gerekliliğini pekiştirir. Halk inançlarında kutsal mekânların sınırlarını ihlal edenlerin ölüm, yıldırım çarpması veya mülkiyet kaybı gibi cezalarla karşılaşması, kutsal değerlerin korunmasına yönelik caydırıcı bir etki oluşturur.

Sonuç olarak, bu motifler aracılığıyla halk inançlarında kutsal mekânlara gösterilen saygının korunması, manevi ve kültürel değerlerin devamlılığı açısından önemli bir yere sahiptir. Toplum, bu tür motifler aracılığıyla kutsal alanlara yönelik tabuları yeniden hatırlayarak toplumsal normlara uygun bir davranış sergilemeye teşvik edilir. Halk inançları ve anlatıları, kutsal olanla ilişkili sınırların aşılmasını gerektirdiğini hatırlatır ve bu tabuların ihlali durumunda doğaüstü güçlerce cezalandırmanın kaçınılmaz olduğuna dair inancı kuvvetlendirir.

Tablo 2: Anlatılarda Yer Alan Motifler

<i>Motif İndeksi</i>	<i>Motif Açıklaması</i>	<i>Anlatı Numaraları</i>
C43.2	Ağaç ruhlarını gücendirmemek için bazı ağaçları kesmemek	Anlatı 1, Anlatı 3, Anlatı 4, Anlatı 8
C51.2.2	Kutsal ağaç veya koruları kesme tabusu	Anlatı 6
C500	Tabu: Dokunma (Genel)	Anlatı 1, Anlatı 2, Anlatı 3, Anlatı 4, Anlatı 5, Anlatı 6, Anlatı 7, Anlatı 8
C510	Tabu: Ağaca (Bitkiye) Dokunma	Anlatı 1, Anlatı 2, Anlatı 3, Anlatı 4, Anlatı 6, Anlatı 8
C513	Tabu: Dal Kırmak	Anlatı 8
C518	Tabu: Ağaç Kesmek	Anlatı 3, Anlatı 4
C520	Tabu: Yere (Toprağa) Dokunma	Anlatı 7
C530	Tabu: Çeşitli Dokunma Tabuları	Anlatı 8
C920	Tabuyu Çiğnemenin Cezası: Ölüm	Anlatı 2, Anlatı 3, Anlatı 4, Anlatı 6
C921	Yasağı Çiğnemenin Hemen Sonuçlanan Cezası: Ölüm	Anlatı 5
C930	Tabuyu Çiğnemenin Cezası: Servet Kaybı	Anlatı 6
C984.5	Yasağı Çiğnemenin Cezası: Yıldırım Çarpması	Anlatı 3, Anlatı 4
Q200	Cezalandırılan Davranışlar	Anlatı 2
Q222	Kutsal Mekânların Kirletilmesi	Anlatı 1
Q551.8.2	Kutsal Yerlerin İhlali Sonucu Deformasyon Cezası	Anlatı 1
Q281	Nankörlük Cezalandırılır	Anlatı 5
Q550	Mucizevi Cezalar	Anlatı 3, Anlatı 4

Q551.8	Kutsal Yerlerin İhlali ve Cezalandırılma	Anlatı 1
Q551.9	Mucizevi Yanma Cezası	Anlatı 3, Anlatı 4
Q552.13	Gökyüzünden Gelen Ateş Cezası	Anlatı 3, Anlatı 4
Q552.1	Şimşekle (Yıldırım) ölüm cezası, kutsallara saygısızlık için	Anlatı 3
Q552.11	Korkunç bir varlıkla karşılaşmak, cezalandırma aracı olarak	Anlatı 7
Q557	Hayvanlar Yoluyla Cezalandırma	Anlatı 5
Q580	Suç ile Uyumlu Ceza	Anlatı 9

3. Anlatıların İşlevsel Yorumu

William Bascom'un folklorun dört temel işlevine dair geliştirdiği teori, toplumsal yapının korunmasında ve bireylerin sosyal uyum sağlama süreçlerinde folklor ürünlerinin çok yönlü katkılarını ortaya koymaktadır. Bascom, folklorun toplumun sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamada dört ana işlevi olduğunu belirtir: eğlendirme, kültürel normları destekleme, eğitim ve kültürel aktarım ile toplumsal baskılardan kaçış işlevleri. Bu dört işlev, folklorun bireyler arasındaki sosyal bağları güçlendiren, kültürel değerleri koruyan ve bireylerin toplumsal yapıya uyum sağlamalarına olanak tanıyan çok katmanlı bir yapısı olduğunu göstermektedir (Bascom, 2019).

Bu kuramsal çerçeve, Türkiye'deki çeşitli araştırmalar aracılığıyla daha da detaylandırılmış ve farklı folklor ürünleri üzerinden açıklanmıştır. Örneğin, Öger ve Kırmızı (2024), Şanlıurfa'da dağ yatısı adı verilen geleneksel sohbet toplantılarını bu dört işlev bağlamında inceleyerek, bu toplantıların bireylere yalnızca eğlenceli bir sosyalleşme alanı sunmakla kalmadığını, aynı zamanda kültürel normların güçlenmesine, toplumsal dayanışmanın artmasına ve dini-kültürel değerlerin aktarılmasına katkı sunduğunu ortaya koymuşlardır. Bu toplantılar, katılımcıların topluma aidiyet hislerini pekiştirirken, kültürel kimliğin korunmasını sağlayan bir alan oluşturmaktadır.

Uludağ (2022), restoran kültüründe sözsüz folklor unsurlarını inceleyerek, dekorasyon, ışık ve renk gibi estetik unsurların bireylerde aidiyet hissi yarattığını ve bu unsurların toplumsal normlara uyumu teşvik eden gizli bir iletişim aracı olarak işlev gördüğünü ifade etmektedir. Uludağ'a göre, restoranlardaki bu estetik detaylar, bireylerin sosyal davranışlarını şekillendirir ve folklorun bireyler arasında uyumu sağlayan işlevini somutlaştırır. Özcan (2021) tarafından İzmir Aliğa'nın Karaköy köyünde derlenen mâniler de Bascom'un dört işlevini somutlaştıran bir diğer örnek olarak öne çıkmaktadır. Özellikle eğlendirme ve kültürel aktarım işlevi ile ön plana çıkan mâniler, köy halkının bir araya gelerek eğlence ve dayanışma içinde bulunmalarını sağlarken aynı zamanda kültürel mirasın aktarılmasına katkıda bulunmaktadır. Özcan'a göre, mâniler, kültürel değerlerin korunması ve yeni nesillere aktarılması bakımından kritik bir işlev üstlenmektedir. Ege (2022), Ardahan'ın Çıldır ilçesindeki fıkraları bu dört işlev kapsamında analiz ederek, fıkraların toplumsal eleştiri, mizah ve kültürel değerlerin aktarımı gibi işlevlerini ön plana çıkarmıştır. Fıkralar, topluma eleştirel bir bakış açısı sunarken bireylerin günlük yaşamın baskılarından kaçmalarına da imkân tanır. Bu yönüyle fıkralar, toplumun sosyal yapısını koruyan ve bireylerin toplumsal normları içselleştirmesine katkı sağlayan önemli bir folklorik unsurdur. Bu araştırmalar, Bascom'un dört işlev teorisinin Türkiye'deki çeşitli folklorik unsurlar aracılığıyla nasıl somutlaştığını ve folklorun toplum içinde bireyler arasındaki sosyal uyumu destekleyici, kültürel sürekliliği sağlayıcı ve toplumsal baskılardan kaçış sağlayıcı işlevlerini açıkça ortaya koymaktadır (Öger & Kırmızı, 2024; Uludağ, 2022; Özcan, 2021; Ege, 2022). Bu dört işlev, folklorun sadece

eğlencelik bir unsur olarak değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı destekleyen, bireylerin sosyal çevreye uyum sağlamalarına yardımcı olan bir yapı olduğunu göstermektedir.

Bu noktada, Seyfe Köyü'ndeki Kırklar Türbesi ve çevresindeki ağaçlarla ilişkili efsane ve memoratlar üzerine yapılan bu çalışmada, söz konusu anlatıların da folklorun işlevlerine paralel işlevler taşıdığı varsayımından yola çıkılmaktadır. Bu bağlamda, anlatılar, sadece kutsal kabul edilen mekânların korunması veya toplumsal hafızanın bir parçası olarak değil; aynı zamanda bireylerin sosyal ve kültürel kimliklerini güçlendiren, topluluk içindeki bağları pekiştiren ve toplumsal normları yansıtan birer işlevsel araç olarak değerlendirilecektir. Aşağıda, bu çerçevede yapılan detaylı analiz sunulmaktadır.

1. İşlev: Kültürün Onaylanması

Folklorun temel işlevlerinden biri, toplumun değerlerine, kurumlarına ve törelerine destek vererek, kültürel yapıyı canlı tutmak ve toplumsal normları pekiştirmektir. Çobanoğlu'nun (2002, s. 235) ifadesiyle, folklorun bu işlevi, toplum içinde yapılan icraları gerçekleştirenlere ve onları izleyenlere, kültürün ritüelleri aracılığıyla toplumsal kurumları ve değerleri doğrulama fırsatı sunar. Böylelikle folklor, toplumsal kurum ve değerlerin güncellenip güçlenmesini ve kültürel anlamda kökleşmesini sağlar. Halk anlatıları bu işlev doğrultusunda, kutsal olanı, ritüelleri ve toplumsal değerleri yeniden üretir ve toplum içinde kalıcı hale getirir. Halk anlatıları ve ritüeller aracılığıyla kutsal olanın, geleneklerin ve normların desteklenmesi, toplumsal düzenin korunması ve kültürel aktarımın sürekliliği açısından vazgeçilmezdir.

Sahadan derlenen anlatılar, Kırklar Türbesi'nin kutsallığını ve bu kutsal alana yönelik ritüel ve inançları pekiştirir niteliktedir. Anlatılardan ilki olan Hasan'ın hikâyesinde, rüyasında türbeden aldığı odunlar yüzünden uyarı alması, türbenin kutsal bir alan olduğuna dair inancı güçlendirmektedir; Hasan'ın odunları geri götürmesi ise bu kutsallığı onaylayarak türbenin gücünü gösterir. Ali Dayı'nın, türbeden aldığı karaağaçtan değneğin koyunlarına zarar vermesi de türbeye ait nesnelere dokunulmazlığını ve kutsallığını bir kez daha ortaya koyar.

Kozlu köyünden bir adamın türbeden ağaç kesmesi üzerine yıldırım çarpmasıyla ölmesi, kutsal alanlara müdahale edenlerin cezalandırılacağına dair inancı doğrular niteliktedir. Benzer şekilde, İbrik lakaplı bir adamın türbeden ağaç kesmesi sonucu yıldırıma maruz kalması, türbenin gücünü ve dokunulmazlığını onaylayan bir başka örnektir. Türbede bulunan arı kovanından bal çalınması olayında, arıların hırsız saldırarak onu öldürmesi, türbenin sınırlarının doğal unsurlar tarafından bile korunacağını ve kutsallığın ihlal edilmemesi gerektiğini pekiştirir.

Diğer anlatılar arasında, türbeden odun alıp eve götüren bir adamın traktör kazasında hayatını kaybetmesi, türbeye ait eşyaların sınırların dışına çıkarılmaması gerektiğini vurgular. Benzer şekilde, türbenin sınırlarının aşılması girişiminde bulunan bir kişinin kundakta bir bebek görmesi, kutsal alanlara yapılacak müdahalelerin sonuçsuz kalmayacağını ima eder. Taş atılması ve sopanın eve götürülememesi de türbenin sınırlarının aşılmaması gerektiğini inancını pekiştirmektedir. Son olarak, kutsal odunların sadece türbe sınırları içinde yakılması gerektiğine dair anlatı, türbenin sınırları içinde yapılacak eylemlerle sınırlı kalınması gerektiğini doğrulamaktadır.

Bu anlatılar, Kırklar Türbesi'nin kutsallığını, ona ait nesnelere dokunulmazlığını ve sınırlarının ihlal edilmemesi gerektiğini vurgulayan örnekler sunar. Bu bağlamda, Kırklar Türbesi etrafında şekillenen anlatılar, toplumun kutsal kabul ettiği değerlere ve ritüellere gösterilmesi

gereken saygıyı pekiştirirken folklorun işlevini de görünür kılar. Türbe ile ilgili anlatılar, bireyleri bu kültürel normlara ve toplumsal değerlere uymaya yönlendirir, kutsal olanı koruma bilincini güçlendirir ve yerel kültürel yapının sürekliliğine katkıda bulunur.

2. İşlev: Toplumsal Kontrol

Folklor, toplumda hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemli bir kaçış ve rahatlama mekanizması sunar. Folklor, bireylerin Kabul görmüş davranış kalıplarına uygun hareket etmesini sağlarken, bu uyum aracılığıyla toplumsal ve kişisel baskılardan kaçmalarına da imkân tanır. Halk anlatıları, toplumsal kontrol mekanizmalarını harekete geçirerek, toplumdaki normların, yasakların ve kuralların içselleştirilmesini ve pekiştirilmesini sağlar (Çobanoğlu 2002, s. 236). Böylece folklor, bireylerin doğru davranışlara yönlendirilmesinde ve toplumsal düzenin korunmasında etkin bir rol oynar. Bu bağlamda, halk anlatıları sadece eğlendirme veya bilgilendirme değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik yüklerini hafifletme, toplumsal normlarla uyumu destekleme gibi işlevleriyle de öne çıkar.

Bu bağlamda Kırklar Türbesi anlatıları, toplumda kutsal alanlara ve nesnelere yönelik saygıyı pekiştirerek toplumsal düzenin korunmasına katkıda bulunur. Hasan'ın türbeden odun getirmesi ve rüyasında aldığı uyarı, kutsal alanlara müdahale edilmemesi gerektiğini vurgulayarak toplumda kutsal mekânlara saygı bilincini hatırlatır. Benzer şekilde, Ali Dayı'nın türbeden aldığı değnekle koyunlarının ölmesi, kutsal nesnelere yapılan müdahalelerin toplumsal düzeni bozabileceğine dair bir uyarı niteliğindedir.

Kozlu köylüsünün yıldırım çarpması sonucu ölmesi, kutsal alanların dokunulmazlığına işaret ederken, bu alanlara zarar vermemenin önemini ve bu müdahalelerin bir tabu olduğunu öğretir. İbrik lakaplı bir adamın türbeden ağaç keserken yıldırım çarpması ise kutsal alanların sınırlarının aşılmasını gerektiğini gösterir; aynı anlatıda çocuğun kurtulması masumiyetin kutsal kabul edilen bu sınırlar içinde korunduğuna dair bir mesaj içerir.

Bal çalan köylünün arılar tarafından sokularak cezalandırılması, kutsal alanların sınırlarının ihlal edilmemesi gerektiğini ve hırsızlık gibi davranışların toplumsal düzeni bozduğunu açıklar. Traktör kazasında hayatını kaybeden kişi, kutsal alanların sınırlarına müdahale edilmemesi gerektiğini, aksi halde bunun toplum kurallarına aykırı olduğunu hatırlatır. Kundakta bebek görüntüsüyle türbenin toprağına müdahale edilmemesi gerektiğini anlatan olay, bu tür kuralların pekiştirilmesine katkı sağlar.

Taş atılması ve sopanın eve götürülememesi olayı, kutsal alanlara yönelik müdahalelerin toplumsal normlara aykırı olduğunu ifade ederken; türbeye ait odunların dışarıya çıkarılmasının yasaklanması, kutsal alanlara karşı nasıl bir tutum sergilenmesi gerektiğini belirler. Bu anlatılar, kutsal mekanlara karşı saygı ve dokunulmazlık bilincini geliştirerek toplumsal kontrol mekanizmalarının işlevine katkıda bulunur ve kültürel değerlerin devamlılığını sağlar.

3. İşlev: Eğitim

Folklor, toplumsal eğitim ve kültürel aktarım işleviyle yazılı kültüre sahip olmayan ya da sözlü kültürün hâkim olduğu toplumlarda, nesilden nesile bilgi taşıyan güçlü bir mekanizma sunar. Çobanoğlu'nun (2002, s. 235-236) belirttiği gibi, folklor, içerdiği tarihsel bilgiler ve pratik öğretimlerle kültürün aynası olarak kabul edilmekte ve insanlara yönelik bir kılavuz işlevi görmektedir. Özellikle halk anlatıları aracılığıyla, toplumun değerleri, inançları ve kuralları yeni kuşaklara aktarılır; böylelikle toplumsal bilinç korunur ve gelecek nesillere taşınır. Bu yönüyle

folklor, toplumsal kimliği şekillendiren önemli bir eğitim aracı olarak, kültürel mirasın devamlılığını sağlar ve toplumun kolektif belleğinde köklü bir yer edinir.

Sahadan derlenen anlatılar, toplumun kutsal alanlara ve nesnelere gösterilmesi gereken saygıyı öğretme işleviyle öne çıkmakta ve genç nesillere önemli kültürel mesajlar iletmektedir. Hasan'ın türbeden odun getirmesi ve rüyasında aldığı uyarı, kutsal mekânların dokunulmaz olduğunu hatırlatarak, bu alanlara saygı duyulması gerektiğini vurgular. Benzer şekilde, Ali Dayı'nın kutsal bir nesneyi kullanmaya çalışması sonucunda koyunlarının ölmesi, kutsal nesnelere müdahale etmemenin önemini gösterir. Yıldırım çarpmasıyla ölümle sonuçlanan anlatı, kutsal alanlardan bir şey almanın ağır sonuçları olabileceğini ifade ederek, gençlere bu tür alanlara saygı gösterilmesinin gerekliliğini öğretir. İbrik lakaplı bir adamın yıldırım çarpması sonucu hayatını kaybetmesi de kutsal mekânlara saygısızlık etmenin sonuçlarını gösterir ve genç nesillere bu konuda bilinç kazandırır. Bal hırsızlığı olayında ise arıların saldırıya geçmesi, kutsal olanın sınırlarına saygı duyulması gerektiğini açıkça ortaya koyar. Traktör kazasında hayatını kaybetme, kutsal mekânlardan bir şey almanın risklerini gözler önüne sererek genç nesillere bu alanlara nasıl davranılması gerektiğini öğretir. Kundakta bebek görüntüsü, kutsal mekânların sınırlarına müdahale edilmemesi gerektiği mesajını verirken, taş atılması olayı ise kutsal mekânlardan bir şey götürmenin tehlikelerini anlatır ve toplumun bu kuralları içselleştirmesini sağlar. Son olarak, kutsal odunların türbenin dışına çıkarılmaması gerektiğine dair anlatı, toplum bireylerine kutsal mekânlara karşı nasıl bir tutum sergilenmesi gerektiğini öğretir. Bu anlatılar, genç nesillere kutsal mekânlara yönelik saygıyı, dikkatli davranma gerekliliğini ve kültürel değerlerin korunması bilincini aktarır.

4. İşlev: Eğlence

Seyfe Köyü'nden derlenen anlatılar, folklorun eğlence işleviyle tam anlamıyla örtüşmeyen bir niteliğe sahiptir. Çobanoğlu'nun (2002, s. 235) işaret ettiği gibi, folklor her ne kadar hoş vakit geçirme ve eğlendirme gibi bir işlev taşısa da, Seyfe Köyü anlatılarında eğlence unsurunun geri planda kaldığı görülmektedir. Bu anlatılar, dramatik olaylar ve dikkat çekici unsurlar içermelerine rağmen, temel olarak bir kültürün kutsal mekânlarına, toplumsal normlarına ve ahlaki kurallarına yönelik inançların aktarılmasını amaçlar. Anlatılardaki yıldırım çarpması, rüyada uyarı alma, arıların saldırısı gibi öğeler eğlenceden ziyade, toplumsal düzeni pekiştirmeye ve bireylerde kutsal alanlara saygı duyulması gerekliliğini vurgulamaya yöneliktir.

Bu anlatılar, toplumun normlarını eğlenceli bir biçimde sunmaktansa, halkı doğru davranışlara teşvik eden ciddi ve uyarıcı mesajlar taşır. Dolayısıyla Seyfe Köyü anlatıları, folklorun eğlence işlevinden çok öğretici işlevine odaklanmış ve toplumsal değerlerin nesiller boyu aktarılmasını sağlamaya yönelik bir işlev görmektedir. Bu durum, anlatıların eğlence işlevi taşıyan folklor ürünlerinden ayrılmasını ve daha çok toplumda belirli davranış kalıplarını destekleyen bir yapı sergilemesini sağlar.

Sonuç

Bu çalışma, Seyfe Köyü Kırklar Türbesi ve çevresindeki kutsal mekânlara dair halk anlatılarının efsane ve memorat türleri çerçevesinde toplumun inanç dünyasındaki rolünü ele almaktadır. Efsane ve memorat türlerinde sınıflandırılan bu anlatılar, "inançları pekiştirme, sosyal uyumu destekleme ve toplumun kutsal olanla iletişimini sürdürme" gibi işlevler üstlenerek topluluk içinde kutsal değerlerin yaşatılmasına katkı sunmaktadır.

Stith Thompson'ın motif indeksine göre analiz edilen anlatılardaki motifler, türbenin, çevresindeki kutsal alan ve nesnelerin ihlal edilmesine yönelik cezalandırma temalarıyla dikkat çekmektedir. Örneğin, kutsal bir ağaç kesildiğinde yıldırım çarpması ya da kutsal alanın bir nesnesini alan kişilerin arılar tarafından sokulması gibi olaylar, halk arasında kutsal değerlere karşı gösterilmesi gereken saygıyı desteklemektedir. Çalışmadaki analiz, kutsal alanların korunmasını sağlayan sembolik yasaklar ve cezalandırma motifleri aracılığıyla toplumun manevi değerlerinin sürdürüldüğünü göstermektedir. Anlatıların işlevsel analizinde William Bascom'un folklorun işlevsel çözümleme modeli olarak sunduğu dört işlev temel alınarak kutsal mekânların toplumsal uyum, kültürel aktarım ve sosyal denetim işlevleri ortaya konmuştur. Örneğin, türbeden odun alıp evine götüren bir kişinin rüyasında oğlunun hayatının tehlikeye girdiğini görerek odunları geri getirmesi, türbenin kutsiyetine dair toplumsal inançları onaylar niteliktedir. Benzer şekilde, türbeden bir değnek alan kişinin koyunlarının ölmesi, kutsal nesnelerin sınırlarını ihlal etmenin bireysel ve toplumsal sonuçlarını hatırlatan bir semboldür. Bu tür örneklerle çalışma, kutsal mekânlarla kurulan bağın kültürel hafıza ve toplumsal normların sürekliliğine katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Seyfe Köyü Kırklar Türbesi anlatıları, kutsal mekânların toplumsal değerlerin korunmasındaki işlevini açığa çıkararak folklor çalışmalarında var olan teori ve kuramların uygulanmasına bir örnek oluşturmaktadır. Bu anlatılar, toplumun kutsal olanla kurduğu bağı güçlendirmekte ve halk inançlarının toplumsal yapıdaki kalıcı rolünü derinleştirmektedir. Çalışma, sadece Seyfe Köyü'ne özgü bir örnek teşkil etse de kutsal mekân anlatılarının çözümlenmesinde tür tasnifleri ve sözlü geleneğin analizinde yöntemsel bir yaklaşım sunar. Gelecek araştırmalarda benzer analizlerin farklı bölgelere ve kutsal mekân anlatılarına uygulanması, toplumların inanç yapısının katmanlarını daha kapsamlı bir şekilde inceleme ve anlama imkânı sunabilir.

Extended Abstract

This article examines the folk narratives collected from the Kırklar Shrine in Seyfe Village and its surroundings within the framework of legends and memorates. These narratives reveal the multifaceted functions of the community's connection to sacred spaces, such as reinforcing faith and supporting social norms, while also highlighting their role in preserving communal values and collective memory. The study evaluates these narratives through motif analysis, utilizing Stith Thompson's *Motif Index of Folk Literature*, and investigates how these motifs contribute to the community's faith-based structures.

Traditional societies have demonstrated profound reverence for sacred spaces and objects, transmitting this respect through oral traditions across generations. The Kırklar Shrine in Seyfe Village holds significant importance in this context. The legends and memorates narrated around the shrine primarily serve to safeguard the sanctity of sacred elements, reinforce social norms, and strengthen communal faith. These narratives often depict dramatic and memorable consequences for violations of sacred spaces and objects. As such, they not only aim to maintain social order but also function to sustain individual and collective adherence to sacred values over time. According to Ahmet Yaşar Ocak, sanctity is shaped through rituals aimed at protecting and deriving benefits from objects or individuals attributed with spiritual value. The narratives identified in Seyfe Village clearly illustrate the position and function of these rituals in the community's consciousness. For instance, accounts of supernatural events following the cutting of a sacred tree or warnings received in dreams serve as tools to uphold spiritual discipline on both social and

individual levels. Such narratives, ingrained in the collective and personal memory of the Seyfe community, play a vital role in reinforcing the boundaries of sanctity and ensuring their continuous observance.

The study analyzed nine narratives, classifying them into the categories of legends and memorates. While legends are characterized by their reliance on supernatural elements rooted in communal belief and are widely accepted within the community, memorates reflect personal experiences framed within a sacred context. In Seyfe Village, these two types of narratives coexist. For example, the death of an individual struck by lightning after cutting a tree near a sacred shrine exemplifies motifs characteristic of legends. In contrast, narratives of individuals receiving warnings in dreams or encountering supernatural entities after violating sacred spaces align with the memorate genre.

These narratives were analyzed using Stith Thompson's motif index, revealing a strong emphasis on themes such as "Taboos" and "Punishments." Motifs like prohibitions against touching sacred objects or cutting trees highlight how societal norms are reinforced through a sacred dimension. Additionally, punitive motifs, such as lightning strikes or attacks by bees for breaking these taboos, serve as deterrents that enforce social discipline. These motifs underscore the impact of folk beliefs on everyday life and demonstrate how the societal order surrounding sacred spaces achieves continuity. The findings of this study were further interpreted through William Bascom's theory of the four functions of folklore. The cultural validation function of folklore is vividly embodied in these narratives, which emphasize the respect owed to sacred spaces and objects. Furthermore, the narratives promote social control by reminding individuals to adhere to the boundaries of sacred spaces. Their educational function ensures the transmission of this awareness to future generations. While the narratives contain dramatic elements, their primary purpose extends beyond entertainment, focusing instead on reinforcing societal norms and communal values.

The narratives associated with the Kırklar Shrine in Seyfe Village illustrate how folk beliefs surrounding the preservation of sacred spaces are enriched with a wealth of motifs. These narratives perform a multifaceted role in maintaining social norms, ensuring the continuity of sacred values, and fostering social cohesion among individuals. The motif and functional analyses of these narratives reveal the mechanisms through which folk beliefs sustain societal order and suggest that similar methodologies could be applied to the study of other sacred spaces.

Kaynakça

- Akçam, H. (2023). Menâkıbnâmelerde yasak motifi üzerine bir inceleme. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16 (43), <https://doi.org/10.12981/mahder.1343078>
- Alptekin, A. B. (2012). *Efsane ve motifleri üzerine*. Akçağ Yayınları.
- Bascom, W. R. (2019). Folklorun dört işlevi. (Çev. F. Çalış). *Halkbiliminde kuramlar ve yaklaşımlar 2*. M. Ö. Oğuz & S. Gürçayır (Ed.). s. 71-86). Geleneksel.
- Bayat, F. (2018). *Türk mitolojik sistemi 2*. Ötüken Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2002). *Halkbilimi kuramları ve araştırma yöntemleri tarihine giriş*. Akçağ Yayınları.

- Çobanoğlu, Ö. (2015). *Türk halk kültüründe memaratlar ve halk inançları*. Akçağ Yayınları.
- Ege, F. (2022). Ardahan ili Çıldır ilçesi fıkralarının işlevsel halk bilimi yöntemi bağlamında değerlendirilmesi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 8 (1), 86-96. <https://doi.org/10.20322/littera.1029669>
- Ergun, P. (2017). *Türk kültüründe ağaç kültü*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Gümüş, İ. (2015). *Türk masallarının Max Lüthi yaklaşımıyla çözümlenmesi*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Hallaç, A. T. (2018). Memorat kavramının tanımlarındaki belirsizlik ve bir tanım denemesi. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2 (2), 1-20. <https://doi.org/10.34083/akaded.447435>
- İnan, A. (2020). *Tarihte ve bugün Şamanizm*. Altınordu Yayınları.
- Karagöz, E. (2019). Motif-Index of Folk-Literature kullanımı ve karşılaşılan bazı sorunlara çözüm önerileri. *Millî Folklor*, 124, 75-90.
- Ocak, A. Y. (2012). *Alevi ve Bektaşî inançlarının İslam öncesi temelleri*. İletişim Yayınları.
- Öger, A. & Kırmızı, Ö. (2024). Şanlıurfa yöresinde geleneksel bir sohbet toplantısı: Dağ yatısı. *Millî Folklor*, 36 (143), 40-52.
- Özcan, D. & Erdik, Ş. (2021). Türk halk masallarında imtihan motifi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 6, 285-297. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1023944>
- Özcan, N. (2021). İşlevsel halk bilimi kuramı bağlamında İzmir Aliğa yöresi Karaköy köyü mânileri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (3), 207-219.
- Pehlivan, G. (2009). Menkıbe, efsane, memorat türlerini ayırt eden kriterler. *Millî Folklor*, 21 (83), 89-96.
- Roux, J. P. (1994). *Türklerin ve Moğolların eski dini*. (Çev. A. Kazancıgil). İşaret Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (1980). *Anadolu-Türk efsanelerinde taş kesilme motifi ve bu efsanelerin tip kataloğu*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Seyidoğlu, B. (2005). *Erzurum efsaneleri*. Erzurum Kitaplığı.
- Thompson, S. (1946). *The folktale*. University of California Press.
- Thompson, S. (1955-1958). *Motif-index of folk-literature: A classification of narrative elements in folktales, ballads, fables, mediaeval romances, exempla, fabliaux, jest-books and local legends* (6 cilt). Indiana University Press.
- Uludağ, Z. (2022). Sözsüz folklor ve işlevleri bağlamında restoran kültürü. *Folklor/Edebiyat*, 28 (110), 353-368. <https://doi.org/10.22559/folklor.2281>
- Yalçınkaya, F. (2019). Anadolu efsanelerinde kadın ve çocukların kuşa dönüşmesi motifi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12 (28), 945-955.
- Yılmaz, B. (2022). Masal ve efsanelerde yaşlıların öldürülmesi motifi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 57, 44-51.

Kaynak Kişiler:

KK1: Erkek, 55 Yaşında, Kahveci, Lise Mezunu, Çorum'da Yaşıyor.

KK2: Erkek, 35 Yaşında, Muhtar, Lise Mezunu, Çorum'da Yaşıyor.

KK3: Erkek, 43 Yaşında, Teknisyen, Lise Mezunu, Almanya'da Yaşıyor.

KK4: Erkek, 65 Yaşında, Emekli, Lise Mezunu, Ankara'da Yaşıyor.

KK5: Kadın, 73 Yaşında, Ev Hanımı, İlkokul Mezunu, Ankara'da Yaşıyor.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu çalışma Hitit Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 02 Aralık 2022 karar tarihi ve 2022-26 onay numarası ile etik onay almıştır / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. This study received ethical approval from Hitit University Ethics Committee with a decision date of December 2, 2022, and approval number 2022-26.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0

Ek: Anlatılar

Anlatı 1: Seyfe. (Büyük Kırklar) Bizim arazinin tam ortası. Burada Hasan adında bir adam vardı, yaşlı bir adam. O zamanlar traktörü vardı, dört tekerlekli römorku olan bir traktör. Ayrıca 135'lik motorları (traktörler) da vardı, o zamanlar yeni çıkmışlardı. O dönemde büyük çift çeker traktörler henüz yoktu, ama o getirmişti. Burada da bir evi vardı, aslında başkasına ait bir evdi. Oraya Kırklar'dan karaağaç getirdi, biz ona karaağaç deriz. Ağacı evinin bahçesine yığdı. Yıllar geçti ve bir gün Hasan Amca'ya sordum: "Hasan Amca, yıllar önce bir odun getirmiştin, neden o getirdiğin odunları geri götürdün?" dedim. Çünkü o gece odunları getirdi, sabah ise geri götürdü, bunu biliyordum. Hasan Amca bana dedi ki: "Rüyamda Kırklar Türbesi'nden bir ses geldi, 'Bir tek oğlun var, onu elinden alacağım,' dedi." Bunun üzerine adam sabahleyin odunları tekrar yükleyip oraya geri götürdü ve bıraktı, yani türbeden aldığını tekrar ona teslim etti. [KK1]

Anlatı 2: Mesela benim Ali Dayım var. O da Seyfe Köyü'ndeki Kırklar Türbesi'nden bir ağaç getirmiş. O zamanlar çobanlık yapıyormuş ve koyun güderken kullanmak için değnek yapmak istemiş. Ali Dayım her koyuna vurduğunda koyun ölmüş. Karaağaçtan bir değnek getirmişti oradan ve her vurduğunda koyun ölüyordu. Çobandeğneğini yapmış ama ne zaman koyuna dokunsa koyun ölüyordu. Sonunda gidip o ağacı geri götürüp oraya attı. [KK2]

Anlatı 3: Kimse oradan ağaç getiremez. Kimse inanmaz belki, ama bu böyledir. Şurada bir köy var, Kozlu Köyü, belki bilirsin. Oradan Seyfe Köyü'ndeki Kırklar Türbesi'nden ağaç kesmişler, yol yapmak için. Ama o dönemde burada çok büyük ağaçlar varmış. Adamlar ahır için yol yapmaya çalışırken bir yağmur yağmış, o sırada yıldırım düşmüş ve ağaçları kesen kişi ölmüş. Bu da Kırklar'ın gazabına uğramış diye anlatılır. [KK1]

Anlatı 4: Bizim burada bir adam daha vardı, adını tam bilmiyorum ama "İbrik" derlerdi ona. O da Kırklar'daki ağaçlardan kesiyormuş, köprü yapmak için. Bir gün yağmur yağarken yanında 3-4 yaşlarında bir çocuk varmış, çocuğu kucağına almış, yağmurdan korumak için. Tam o sırada yıldırım düşmüş, adamı öldürmüş ama çocuğa bir şey olmamış. Çocuk köye gelmiş ve "Dedeme yıldırım çarptı" demiş. Köylüler gitmiş ve gerçekten adamın ölmüş olduğunu görmüşler, cesedi alıp getirmişler. Bunun da Kırklar'dan odun kestikleri için başlarına geldiği söylenir. Hiç kimse oradan ağaç götüremez. Ben buna canımı bile ortaya koyarım. Herkes gidip kesebilir, ama odunu orada yakabilir. Orada yak, bir sorun olmaz. Ama dalını dışarıya çıkaramazsın, asla izin vermezler. [KK1]

Anlatı 5: Bizim büyüklerimizden duyduğumuz iki adet anlatma var Kırklar türbesi ile ilgili. Bunlardan birincisi, biliyorsunuz biraz önce gittiniz gördünüz Kırkların büyük bir ağacı var. Türbenin ağacının dalına arılar kovan yapmış, bal yapmışlar. Dede (Türbede yatan kişi için kullandığı sıfat), oraya gelenlere, ziyaret edenlere ya da kurban için gelenler bu baldan yemeleri için müsaade ediyormuş, isteyen baldan alıp yiyormuş, kimsenin de dişi bile ağrıyormuş. Bizim yakın köylerden uyanık köylünün biri, kendince akıl etmiş, demiş ki, el ayak çekilip de akşam olunca bu kovanın hepsini ben alayım, evime götürüp kendim yiyeyim istemiş. Ondan sonra, millet evine gidince, kovayı da oradan alıyor. Kırkların da arazinin bitiminde bir çay var. Çay sınırına kadar Kırklar müsaade ediyormuş, yani oraya kadar gitmesinde bir sakınca yokmuş aslında. Aslına bakarsan orada ateş yak, bal ye fark etmez, kendi sınırları içerisinde yapılan şeylerden kimseye bir zarar gelmiyormuş. Eskilerin dediğine göre çaydan bu tarafa (köyü kastediyor) müsaade etmezmiş. Adam çayın oradan bu tarafa yönelince arılar hücum ediyor. Ne kadar arı varsa adamı sokuyor. Adam bunun üzerine orada can veriyor. Ondan sonra bizim köylüler buluyorlar, adamın cenazesini defnediyorlar. [KK3]

Anlatı 6: Bildiğim diğer anlatı ise şu şekilde, bir ikinci olayda da Kırkların etrafı biliyorsun meşe ağacı dolu, kuru meşe ağaçları da var. Oraya adak adayanlar gelip kurbanını kestikten sonra eti pişirmek için odunları yakıyorlar, ihtiyaçlarını görüyorlar. Bu tür kullanımlarda hiç problem çıkmıyor ama oradan alıp eve götüremesine dede müsaade etmezmiş, eskiden yaşlı insanların anlattıklarına göre. Yine bu yakın köylerden birisi oradan ağacı yüklüyor traktörüne çaydan geçerken traktöre ters dönüyor, devriliyor

ve evine ağaçları götürmek isteyen adam altında can veriyor. Ben bu iki hikâyeyi duydum, büyüklerimiz bize bu hikayeleri anlatıyorlardı. Nasihat ediyorlardı ki hani çocuklar bilsin. Oradan bir şey evinize götürmeyin diye tembihliyorlardı. Ben bu iki olaydan haberdarım. Tabi bunun gibi birçok olay olmuş ama benim hatırımda başka yok, bildiğim bu kadar. [KK3]

Anlatı 7: Vallahi ben Kırklar hakkında benim rahmetli dedem vardı. Dedemin Kırkların alt kısmında tarlası vardı. Orada tarlayı sürerken, tabi eskiden traktör filan olmadığı için sabanla sürermiş. Orada şey yani bir iki çizik gittikten sonra (burada kastettiği şey, sabanla toprağın üzerinde açtığı iz) dedem tabi biraz Kırklar türbesinin toprağına kaçmak istemiş, o tarafa doğru sınırını genişletmek istemiş, bir iki çizik geçince üzerine yani önüne şey geçiyor. Kundakta sarılı bebek gibi bir şey geçiyor. Oradan oraya zıplıyor, oradan oraya zıplıyor. Dedem sapanı durduruyor. Dua filan okuyor. Tekrar devam ediyor. Bakıyor, tekrar yine aynısı kundak şeklinde bebek çıkıyor. Oradan oraya zıplıyor filan. Dedem sonra bundan korkuyor, bunda bir şey var gibisinden ve tekrar dua filan okuyor kendiliğinden. Ondan sonra sabanı, çit sürmeyi bırakıyor. Bıraktığı gibi de türbenin arazisine aşağı yukarı beş altı metre de toprak bırakıyor. Türbenin toprağına geçmiyor yani. [KK4]

Anlatı 8: Evet onu ben şöyle duydum. Benim hanım dedesi, dedesine olmuş yani. Kırklar türbesinden bu tarafa doğru gelirken, türbenin alt tarafından mı yukarıdan mı bir sopa kesmiş ağaçlardan. Sopyayı kesmiş Kırklardan eve doğru gelirken yürüyor yürüyor arkadan birisi buna bir taş atıyor. Dönüyor bakıyor, arka kimse yok. Bu tekrar yürüyor gidiyor. Arkasından yine bir taş atıyorlar. Bu dönüyor bakıyor arkasına yine kimse yok. Ondan sonra bu kişi bir dua okuyor. Sonra elinde sopyayı yolun kenarına fırlatıyor. Fırlatınca sonra yoluna devam ediyor. Bundan sonra arkasından ne taş atan ne de başka bir şey var. O zaman anlıyor ki Kırkların kendisinin sopyasını odunun kimseye vermediğini anlıyor. Ondan sonra çıkıyor köyüne geliyor. Bu tür şeyler çok burayla ilgili, buradan türbeden kimse odun olsun şey olsun getirmez. Kimse bu tür bir şeyi alıp evine götüremiyor. Türbenin vermediği söyleniyor ama sen oradaki odunları kesip kendi sınırları içerisinde kullanırsan (burada kurban kestikten sonra ateş için kullanmaktan bahsediyor.) bir şey demiyor. [KK4]

Anlatı 9: He anlatayım, kurban olayım. Oradan dal kırılmaz, oradan yaş bir şey gelmez eve. Kurban keserler kuru ağacı orada yakalar ama eve getiremezler. Her şey orada kalır, eve gelmez günah. Pişirilmiş kurban eti getirilir ama oradaki ağaçlardan, çamlardan bir şey getirilmez günah. Dal da kırılmaz orası tekke hiçbir şey kırılmaz. Yersen orada yersin kuru ağacı orada yakarsın orada kalır kesinlikle getirilmez. [KK5]